

➤ مقدمه

با توجه به ابلاغ سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی توسط مقام معظم رهبری مدظله‌العالی که ترسیم کننده نقشه و برنامه‌های اجرایی کشور در برنامه‌های توسعه در افق چشم‌انداز و تکمیل کننده سیاست‌ها و دیدگاه‌های مقام معظم رهبری در رابطه با اقتصاد و رویکردهای ایجابی و دور اندیشانه می‌باشد، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی سعی دارد با اتکا به مبانی و اهداف ترسیم شده در حوزه‌های مرتبط نظیر اشتغال، امنیت شغلی، رفاه اجتماعی، تعاون، بهره‌وری نیروی انسانی، فرهنگ کار، توزیع مناسب و سهم بری عادلانه ثروت در زنجیره تولید، ارتقاء سطح خدمات تأمین اجتماعی و معیشتی مردم، درمان، تعمیم و فراگیری نظام بیمه‌ای، ارتقاء کیفی سطح خدمات بیمه‌ای و ... اقدام به شناسایی بسته‌های سیاستی و شناسایی ابعاد موضوع اقتصاد مقاومتی نماید تا با تأکید بر بازشناسی تحلیل عملکردها و فرآیندها و متغیرهای اجرایی گذشته و چالش‌های محیطی (داخلی و خارجی) و تعیین وضعیت موجود و نیز استفاده از ظرفیت‌های علمی و پژوهشی، راهکارهای اجرایی را در حوزه اقتصاد و فرهنگ و اجتماع تحقق بخشد.

بنابراین ارتقاء و افزایش بهره‌وری نیروی انسانی، استفاده به هنگام و بهینه از امکانات و اقتصاد دانش‌بنیان بازرگاری و تنقیح قوانین و مقررات، مهندسی مجدد ساختارها و فرآیندها، توجه به اشتغال پایدار و همسو با اهداف نظام مقدس جمهوری اسلامی، تأکید بر عوامل تولید و بهره‌وری نیروی کار، سامان بخشی فعالیت‌ها، نظارت و کنترل بیشتر و بسیاری از شاخص‌های درون سازمانی دیگر و عملیاتی کردن آن‌ها را می‌توان به منظور اجرایی کردن اقتصاد مقاومتی تحقق بخشید.

➤ اقتصاد مقاومتی

"اقتصاد مقاومتی معنایش این است که ما یک اقتصادی داشته باشیم که هم روند رو به رشد اقتصادی در کشور محفوظ بماند؛ هم آسیب‌پذیری‌اش کاهش پیدا کند؛ یعنی وضع اقتصادی کشور و نظام اقتصادی جوری باشد که در مقابل ترفندهای دشمنان که همیشگی و به شکل‌های مختلف خواهد بود، کمتر آسیب ببیند و اختلال پیدا کند."

"مقام معظم رهبری" ۱۳۹۲/۰۶/۰۲

اقتصاد مقاومتی عبارت اقتصادی را ترسیم می‌کند که توانایی مقابله با تکانه‌های وارد شده بر اقتصاد را دارد. چنین اقتصادی باید قابلیت انعطاف در شرایط مختلف و توانایی عبور از بحران را داشته باشد. برای دستیابی به چنین اقتصادی لازم است نگاه بلند مدت به سیاست‌های اقتصادی وجود داشته باشد و زیر ساخت‌های اقتصاد به گونه‌ای طراحی شود تا چارچوب کلی اقتصاد در برابر انواع ناملایمات تقویت گردد. به عبارتی اقتصاد مقاومتی را می‌توان اقتصادی عنوان کرد که در آن علاوه بر تعامل پویا با دنیای خارج و استفاده از امکانات تجارت آزاد، امنیت اقتصادی کشور حفظ شده و نوسانات محیط بین‌المللی اقتصادی و تهدیدهای آن، کمترین تأثیر سوء را در روند بلند مدت متغیرهای کلان اقتصاد داشته باشد. چنین اقتصادی مسلماً باید از تمامی توانمندی‌های خود برای استفاده حداکثری از ظرفیت‌ها استفاده کند.

اقتصاد مقاومتی کاهش وابستگی‌ها و تأکید روی مزیت‌های تولید داخل و تلاش برای خوداتکایی است. از این رو اقتصاد مقاومتی صرفاً مقاومت اقتصادی نیست، بلکه باید آنرا ایجاد امنیت و ثبات در اقتصاد و عدم تزلزل در برابر تکانه‌های خارجی اقتصادی یا همان استقلال اقتصادی که از شاخصه‌های بارز اقتصاد مقاومتی است، دانست. اقتصاد مقاومتی به معنای ریاضت اقتصادی هم نیست، بلکه مفهوم شکوفایی اقتصاد و رفع مشکلات موجود در زیربخش‌های اقتصادی و بهبود سطح رفاه عموم مردم است. با تعریف فوق اقتصاد مقاومتی فعال و پویا و مبتنی بر کارآفرینی و نوآوری است.

شورای محترم اقتصاد در اجرای منویات مقام معظم رهبری عهده دار تدوین و نظارت راهبردی برنامه‌های اجرایی و اقدامات دستگاه‌های متولی در این عرصه گردیده است که در اجرای مصوبه شماره ۵۴۹۸۱ شورای اقتصاد در خصوص برنامه اقتصاد مقاومتی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مورخ ۱۳۹۳/۵/۱۸ گزارش پیوست جمع‌آوری و ارائه می‌گردد.

مصوبه شماره ۵۴۹۸۱ شورای اقتصاد در خصوص برنامه اقتصاد مقاومتی وزارت تعاون، کار و

رفاه اجتماعی مورخ ۱۳۹۳/۵/۱۸

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی - معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور - وزارت صنعت و معدن و تجارت - وزارت امور اقتصادی و دارایی - وزارت نفت - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی - وزارت علوم تحقیقات و فناوری

شورای اقتصاد در جلسه مورخ ۱۳۹۳/۴/۳۰ به استناد مفاد ماده (۲) قانون برنامه و بودجه و در راستای اجرای سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی ابلاغی رهبر معظم انقلاب مورخ ۱۳۹۲/۱۱/۲۹ پیشنهاد مشترک وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و معاونت برنامه ریزی و نظارت راهبردی در خصوص «برنامه اجرایی اقتصاد مقاومتی» مبانی و مستندات، اهداف سیاست‌ها و برنامه‌های عملیاتی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی را به شرح زیر تصویب نمود:

ماده ۱- مبانی و مستندات

الف- ابلاغیه رهبر معظم انقلاب

بند(۵): سهم بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش، بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه.

بند(۳): محور قراردادن رشد بهره‌وری در اقتصاد با تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار، تقویت رقابت پذیری اقتصاد، ایجاد بستر رقابت بین مناطق و استانها و به کارگیری ظرفیت و قابلیت های متنوع در جغرافیای مزیت های مناطق کشور.

بند(۱۹): شفاف سازی اقتصاد و سالم سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت ها و زمینه های فسادزا در حوزه‌های پولی، تجاری، ارزی و...

ب- نامه شماره ۱۸۲۹۲۶ مورخ ۱۳۹۲/۱۲/۱۰ معاون اول رییس جمهور

بند «الف»: سهم بری عادلانه عوامل در زنجیره تولید تا مصرف متناسب با نقش آنها در ایجاد ارزش بویژه با افزایش سهم سرمایه انسانی از طریق ارتقاء آموزش، مهارت، خلاقیت، کارآفرینی و تجربه

بند «ب»: توانمندسازی نیروی کار

بند «ج»: شفاف سازی اقتصاد و سالم سازی آن و جلوگیری از اقدامات، فعالیت‌ها و زمینه های فسادزا در آن حوزه

ماده ۲- اهداف

- ۱- ارتقاء قابلیت های رقابتی محصولات و خدمات
- ۲- ارتقاء شاخص های سهولت کسب و کار و کارآفرینی
- ۳- توسعه زیرساخت های مورد نیاز توانمندسازی نیروی کار
- ۴- جهت گیری اقتصاد مبتنی بر منابع به اقتصاد متکی به نوآوری
- ۵- رفع موانع اداری و تثبیت مقررات کار و تامین اجتماعی
- ۶- افزایش کارآیی نظام جبران خدمت نیروی کار
- ۷- توسعه سرمایه های انسانی و اجتماعی
- ۸- تکریم کار و ارتقای فرهنگ کار
- ۹- تقویت و توسعه کار شایسته و کارآفرینی
- ۱۰- افزایش انعطاف پذیری بازار کار
- ۱۱- شفاف سازی و سالم سازی فعالیت های اقتصادی در حوزه تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- ۱۲- تولید آمار و اطلاعات صحیح و بهنگام در حوزه های مرتبط

ماده ۳- سیاست ها

- ۱- ارتقاء سطح مهارتی فارغ التحصیلان دانشگاهی
- ۲- اصلاح نظام آموزشی متناسب با نیازهای بازار کار
- ۳- توسعه آموزشهای فنی و حرفه ای در تعاونی ها به منظورافزایش سهم تعاون
- ۴- توانمندسازی مددجویان و زنان سرپرست خانوار
- ۵- توسعه سرمایه انسانی در زنجیره تولید تا مصرف
- ۶- منطقی نمودن سهم هزینه نیروی کار در قیمت تمام شده
- ۷- کاهش هزینه های سربار در فرآیند تولید
- ۸- توسعه مهارت، دانش و انگیز نیروی کار

- ۹- تسهیل دسترسی به سرمایه و فناوری مناسب
- ۱۰- اصلاح نظام آموزش فنی و حرفه ای در راستای بهبود کارکردها
- ۱۱- دسترسی مناسب به اطلاعات مهارتی و توسعه خدمات مشاوره‌ای
- ۱۲- پایدارسازی کسب و کارهای خرد
- ۱۳- تقویت فرهنگ کار ، تعاون و کارآفرینی
- ۱۴- بازنگری مقررات و رویه های مرتبط با فعالیت ها با رویکرد شفاف سازی و تولیدآمار و اطلاعات به موقع و دسترسی آزاد به اطلاعات.

ماده ۴- برنامه های عملیاتی

۱- برنامه های متناظر با سیاست « ارتقاء سطح مهارتی فارغ التحصیلان دانشگاهی»

- ۱-۱- ایجاد مراکز رشد آموزش های فناوری های راهبردی نوین در مراکز فنی و حرفه ای
- ۲-۱- اجرای برنامه جامع آموزشی مهارت های زندگی
- ۳-۱- بازنگری استانداردهای آموزش فنی و حرفه ای متناسب با نیاز بازار کار

۲- برنامه های متناظر با سیاست « اصلاح نظام آموزشی متناسب با نیازهای بازار کار»

- ۲-۱- تدوین نظام کارورزی و کارآموزی دانش آموختگان
- ۲-۲- توسعه مراکز آموزش فنی و حرفه ای جوار کارخانه
- ۲-۳- توسعه مشاوره شغلی و آموزشی در تمامی مراکز فنی و حرفه ای
- ۲-۴- آینده پژوهی در فناوری ها و مشاغل بمنظور تدوین دوره های جدید؛

۳- برنامه ها متناظر با سیاست « توسعه آموزش های فنی و حرفه ای در تعاونی ها به

منظور افزایش سهم تعاون»

- ۳-۱- تدوین سند جامع آموزش های عمومی و تخصصی بخش تعاون کشور
- ۳-۲- نیازسنجی آموزشی تعاونی ها در بخش های مختلف
- ۳-۳- ارائه آموزش های تخصصی تعاونی ها با هدف صادرات

۳-۴- توسعه آموزش های فنی و حرفه ای برای اتحادیه های و اتاق های تعاون

۴- برنامه های متناظر با سیاست « توانمندسازی مددجویان و زنان سرپرست خانوار »

۴-۱- توسعه آموزش های مشاغل خانگی برای خروج از چرخه حمایت

۴-۲- حمایت از شبکه های خدمات مشاوره ای برای مددجویان

۴-۳- اصلاح شبکه های تامین مواد اولیه، طراحی، بازاریابی و فروش مشاغل خانگی زنان سرپرست خانوار

۴-۴- تقویت برنامه های اشتغال معلولین

۵- برنامه های متناظر با سیاست « توسعه سرمایه انسانی در زنجیره تولید تا مصرف »

۵-۱- تدوین استانداردهای آموزشی و مهارتی مشاغل به ویژه در حوزه های راهبردی

۵-۲- افزایش کارآیی نظام آموزشی کشور با تاکید بر ارایه آموزش های مهارتی

۵-۳- ارتقای ایمنی، بهداشت و سلامت نیروی کار

۵-۴- توسعه دوره های آموزشی ضمن کار

۵-۵- ایجاد بانک اطلاعاتی جامع بنگاه های مشکل دار در راستای حفظ و توانمندسازی سرمایه انسانی

۵-۶- تدوین سند جامع و نقشه راه توسعه کارآفرینی

۵-۷- اجرای طرح کارورزی و ارتقای مهارت دانش آموختگان

۵-۸- تدوین برنامه تکمیل زنجیره ارزش با رویکرد تقویت حلقه های پیشین و پسین تولید، افزایش ارزش

افزوده بنگاه و اتصال به زنجیره ارزش جهانی

۶- برنامه متناظر با سیاست « منطقی نمودن سهم هزینه نیروی کار در قیمت تمام شده »

۶-۱- تدوین مدل جدید نظام جبران خدمات در راستای استقرار سازو کار مبتنی بر بهره وری

۶-۲- اصلاح ساختار اقتصادی بنگاه های مشکل دار

۶-۳- ایجاد قابلیت های دسترسی مناسب و امکان برنامه ریزی برای سرمایه در فعالیت های اقتصادی

۶-۴- حمایت مالی، حقوقی و نهادی از بنگاه های اقتصادی برای استفاده از فناوری داخلی و بومی کردن

فناوری های بین المللی

۶-۵- توسعه مهارت های نرم در واحدهای اقتصادی از طریق ارایه آموزش های فراگیر

۶-۶- کاهش هزینه های غیر مستقیم نیروی کار در واحدهای اقتصادی

۶-۷- کاهش شدت انرژی تا حد متوسط جهانی در واحدهای اقتصادی

۶-۸- ساماندهی اشتغال اتباع خارجی

۷- برنامه‌های متناظر با سیاست « کاهش هزینه‌های سربار در فرآیند تولید »

۷-۱- توسعه و بهره برداری از سامانه‌های الکترونیکی در مدیریت زنجیره ارزش کالاها و نهادهای مربوطه

۷-۲- آنالیز هزینه‌های مراحل مختلف تولید و ارایه راه کارهای کاهش هزینه‌های غیر ضرور

۷-۳- بهبود نظام تامین مواد اولیه، انرژی، مجوزها و زیر ساخت‌ها

۷-۴- توسعه مشاوره‌های فنی به بنگاه‌ها در جهت شفاف سازی قیمت تمام شده و ارتقای بهره‌وری

۷-۵- کاهش هزینه‌های دولتی مترتب بر تولید داخلی

۷-۶- اختصاص صرفه جویی‌های ناشی از افزایش بهره‌وری به نیروی کار

۷-۷- اتخاذ تمهیدات مناسب در زمینه کاهش شدت انرژی و افزایش بهره‌وری

۸- برنامه‌های متناظر با سیاست « توسعه مهارت، دانش و انگیزه نیروی کار »

۸-۱- ارزیابی دوره‌ای توان مهارتی و بازآموزی شاغلین اقتصادی

۸-۲- تدوین متون مهارتی کاربردی در سطوح مختلف

۸-۳- به روز نمودن محتوا و تکنولوژی آموزش‌های مهارتی

۸-۴- استقرار تدریجی نظام کارمزدی به جای وقت‌مزدی در نظام‌های جبران خدمات

۸-۵- معرفی و اجرای دوره‌های نوین طبقه‌بندی مشاغل کشور

۸-۶- ارتقاء کیفیت دوره‌های آموزشی مهارتی با رویکرد کارآفرینی

۹- برنامه‌های متناظر با سیاست « تسهیل دسترسی به سرمایه و فناوری مناسب »

۹-۱- شناسایی و معرفی فرصت‌های سرمایه‌گذاری

۹-۲- ارایه حمایت‌های لازم به منظور بومی نمودن فناوری‌ها

۹-۳- افزایش کارایی پارک‌های علمی و فناوری با رویکرد کارآفرینی

۹-۴- توسعه تعاونی‌های دانش‌بنیان در کشور

۹-۵- ایجاد قطب‌های فناوری با تأکید بر نقش پارک‌های فناوری و دانشگاه‌های برتر

۹-۶- بهره‌برداری از مزیت‌های نسبی و تبدیل آن‌ها به مزیت رقابتی

۹-۷- ارتقاء کارآیی و اثربخشی منابع مالی

۱۰- برنامه‌های متناظر با سیاست «اصلاح نظام آموزش فنی و حرفه‌ای در راستای بهبود کارکردها»

۱۰-۱- توسعه خصوصی سازی و رتبه‌بندی آموزشگاه‌های فنی و حرفه‌ای

۱۰-۲- فراهم نمودن شرایط لازم برای استفاده از فضاها و امکانات مراکز آموزشی حرفه‌آموزی به اتحادیه‌ها و تعاونی‌ها

۱۰-۳- بازنگری در برنامه‌های آموزش‌های فنی و حرفه‌ای مطابق با نیازهای بازار کار

۱۰-۴- ارتقای استانداردهای آموزشی

۱۰-۵- استفاده از ابزارهای نوین آموزش و اشاعه آن در کشور

۱۰-۶- ایجاد قطب‌های آموزش مهارتی در کشور با استفاده از تجمع نوع تولیدات و خدمات

۱۰-۷- توسعه اجرای طرح‌های کارآموزی و کارورزی

۱۱- برنامه‌های متناظر با سیاست «دسترسی مناسب به اطلاعات مهارتی و توسعه خدمات مشاوره‌ای»

۱۱-۱- عمومی سازی مشاوره‌های آموزش فنی و حرفه‌ای در جامعه و تعمیم فرهنگ مهارت از طریق

همکاری‌های مشترک- سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای با سایر دستگاه‌های مرتبط و رسانه‌های جمعی

۱۱-۲- تسهیل دسترسی آحاد جامعه به مشاوره آموزش فنی و حرفه‌ای از طریق راه‌اندازی، بهره‌برداری و

گسترش مشاوره الکترونیکی

۱۱-۳- راه‌اندازی شبکه نخبگان مهارت در راستای معرفی آن‌ها به بخش‌های اقتصادی

۱۱-۴- ایجاد پورتال مشاوره شغلی با شمول سامانه‌های مشاوره در سطح جغرافیایی، حرفه‌ای و بین‌المللی

۱۱-۵- توسعه نهادهای مشاوره‌ای کسب و کار (کلینیک‌های کسب و کار)

۱۱-۶- کمک به ایجاد نهادهای تحقیقات بازار در زمینه شناسایی مهارت‌ها و دانش مورد نیاز فعالیت‌های اقتصادی

۱۱-۷- ساماندهی کاریابی‌های خصوصی داخلی و خارجی

۱۲- برنامه‌های متناظر با سیاست «پایدارسازی کسب و کارهای خرد»

۱۲-۱- کمک به تکمیل زنجیره ارزش کسب و کارها

۱۲-۲- راه‌اندازی کلینیک‌های توانمندسازی بنگاه‌های کوچک و متوسط

۱۲-۳- افزایش مشوقهای راه اندازی و تثبیت و پایدارسازی بنگاهها

۱۲-۴- توسعه کار پاره وقت و مشارکتی در بنگاهها به منظور انعطاف پذیری بازار کار

۱۲-۵- حمایت از تشکیل واحدهای مشاوره‌ای بنگاه های خرد

۱۲-۶- اجرای الگوی آموزشی محصول محور: آموزش، تولید، بازاریابی و فروش

۱۳- برنامه‌های متناظر با سیاست «تقویت فرهنگ کار، تعاون و کارآفرینی»

۱۳-۱- تهیه برنامه‌های رسانه‌ای بمنظور تقویت فرهنگ کار و تعاون

۱۳-۲- ترویج و توسعه کارآفرینی از طریق تشکل‌ها و نهادهای مردمی

۱۳-۳- ایجاد و توسعه صندوق‌های مختلف حمایت از کارآفرینی

۱۳-۴- بازنگری سرفصل دروس با هدف روزآمد نمودن و ارتقاء فرهنگ کار

۱۴- برنامه‌های متناظر با سیاست «بازنگری مقررات و رویه‌های مرتبط با فعالیت‌ها با

رویکرد شفاف‌سازی و تولید آمار و اطلاعات به موقع و دسترسی آزاد به اطلاعات»

۱۴-۱- فراگیر نمودن سامانه‌های خدمات الکترونیکی در حوزه‌های مرتبط

۱۴-۲- مشارکت تشکل‌های کارگری، کارفرمایی، کارآفرینی و تعاونی نسبت به تغییر مقررات

۱۴-۳- بازنگری فرآیندهای تهیه، تدوین و انتشار اطلاعات به منظور افزایش دقت و صحت داده‌ها

۱۴-۴- تسهیل‌گری و شفاف‌سازی ضوابط و مقررات ارائه خدمات صدور مجوزها و تسهیلات به

ذینفعان با رویکرد دولت الکترونیک

۱۴-۵- ارائه اطلاعات و آمارهای مورد نیاز در درگاه الکترونیکی

ماده ۵- شیوه اجرا

- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی مکلف است نسبت به تهیه و تدوین برنامه‌های عملیاتی اقتصاد

مقاومتی مندرج در ماده ۴ در چارچوب کاربرد برنامه عملیاتی اقتصاد مقاومتی (به شرح پیوست

این مصوبه) اقدام نماید.

- وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ضمن تعیین معاون ذی‌ربط (مجری هر یک از برنامه‌های

عملیاتی مصوب) با تایید وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و دستگاه‌های اجرایی همکار، ملزم به ارائه

اهداف کیفی، کمی، اقدامات، منابع مالی و نحوه تأمین آن برای هر یک از برنامه‌های عملیاتی

مصوب ظرف مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ این مصوبه در چارچوب کاربرگ مذکور به معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور می‌باشد.

- دستگاه‌های اجرایی همکار موظف به مشارکت و همکاری با وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در تهیه، تدوین و اجرای برنامه‌های عملیاتی مصوب می‌باشند.

- مسئولیت اجرای برنامه‌های عملیاتی مذکور و تأمین منابع مالی در چارچوب اعتبارات دستگاه بر عهده وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌باشد.

- معاونت برنامه‌ریزی و نظارت راهبردی رییس جمهور پس از بررسی، تایید و ابلاغ هر یک از برنامه‌های عملیاتی اقتصادی مقاومتی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی به عنوان دستگاه ناظر موظف است گزارش عملکرد اجرای این مصوبه را هر شش ماه یکبار برای رییس جمهور ارسال نماید.

- در اجرای این مصوبه رعایت کلیه قوانین و مقررات الزامی است.